

Evaluation of the Program Regarding PICTES Turkish Proficiency and Scale Development Workshop Report*

Yusuf SÜLÜKÇÜ¹

Necmettin Erbakan University, Ahmet Kelesoglu Faculty of Education

Orhan SAVAŞ²

Afyon Kocatepe University, Social Sciences Institute

ABSTRACT

“Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education System (PICTES), a two-year-program financed by European Community to integrate Syrian students into Turkish education system and develop their proficiency in Turkish, was started by MEB (Ministry of National Education) on October 03, 2016. Within this context, a workshop titled “The Program Regarding Proficiency of Syrian Students in Turkish and Scale Development Workshop” was held in Antalya between 13 and 17 December to measure and determine Syrian students’ proficiency in Turkish and a final report was prepared. This study aims to evaluate the aforementioned Workshop Report depending on the observations made during the workshop and the final report. This study was conducted utilizing a qualitative research design. The data were collected using Observation and Document Analysis. For each age group, only the achievements in reading and writing skills were determined at the levels of A1, A2, B1, B2, C1 according to Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) and Speaking and Listening skills were not included. Considering that determining the criteria and application of the exams would be difficult for the process, testing speaking and listening skills for Turkish as a foreign language and studies to evaluate the students’ achievements in these skills were not included in the report. Activities regarding the proficiency levels of the learners stated in the Workshop Report issued in January 2018, were carried out in the classrooms and their consequences were observed. It was found that the learners who made improvements in reading and writing were not successful in listening and speaking skills, which are the most basic language skills. This leads to the fact that the theoretical decisions taken in the Workshop were not effective in practice.

Keywords: PICTES, Turkish as a foreign language, Turkish learning outcome.

Erciyes University,
Faculty of Education,
Kayseri/TURKEY
*Erciyes Journal of
Education (EJE)*
DOI: 10.32433/eje

Type: Research

Article History

Received : 04.07.2018

Accepted : 25.11.2018

Published : 27.11.2018

Suggested Citation

Sulukcu, Y. & Savas, O. (2018). Evaluation of the program regarding PICTES Turkish proficiency and scale development workshop report, *Erciyes Journal of Education*, 2(2), 59-74. DOI: 10.32433/eje.440480

*This study is an extended version of the oral presentation at the I. Kashgarli Mahmud Symposium on Teaching Turkic Language as a Foreign Language.

1. Assistant Professor, Turkish Education, yusufsulukcu@ghotmail.com

2. Postgraduate Student, Turkish Education orhansavasa@gmail.com

PICTES Türkçe Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayı Raporunun Değerlendirilmesi*

Yusuf SÜLÜKÇÜ¹

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi

Orhan SAVAŞ²

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

03.10.2016 tarihinde MEB tarafından Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine katılmaları ve Türkçe dil yeterliklerinin geliştirilmesi amacıyla Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, 2 yıl süreli "Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PICTES)" başlatılmıştır. Bu kapsamda, 13-17 Aralık 2017 tarihinde Antalya'da Suriyeli Öğrencilerin dil yeterliklerinin, düzeylerinin belirlenmesi ve ölçülmesiyle ilgili "Suriyeli öğrencilerin Türkçe Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayı" yapılmış ve bir sonuç raporu ortaya çıkartılmıştır. Bu çalışma, Çalıştay sırasında yapılan gözlemlerimiz ve sonuç raporundan yola çıkarak Çalıştay Raporunun değerlendirilmesi amacını taşımaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemiyle hazırlanmıştır. Veri toplama aracı olarak Gözlem ve Doküman Analizi tekniği kullanılmıştır. Raporda her bir yaş grubu için sadece Okuma ve Yazma Becerileri için A1, A2, B1, B2, C1 seviyelerinde kazanımlar belirlenmiş, Konuşma ve Dinleme kazanımlarına yer verilmemiştir. Çalıştay Raporu'nda, kriter belirlemenin zorluğu ve sınavın uygulanabilirliği noktasında süreci zorlaştıracağı düşüncesiyle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik konuşma ve dinleme kazanımlarına ile ölçme çalışmalarına yer verilmemiştir. Çalıştay Raporu'na göre hazırlanıp 21 Nisan 2018 tarihinde uygulanan sınavda çoktan seçmeli testlerde sorunun puan değerinin belirlenmemesi, açık uçlu sorularda ise değerlendirme kriterlerinin belirlenmemesi öznel değerlendirmelere yol açmıştır. Çalıştay raporunda bulunan yeterliklere yönelik etkinlikler sınıf ortamında uygulanmış ve sonuçları gözlemlenmiştir. Gözlem sonucunda okuma ve yazma beceri alanlarında ilerleme kaydeden bireyin en temel beceri alanları olan dinleme ve konuşma becerilerinde geride kaldığı ve iletişim kuramadığı ortaya çıkmıştır. Bu da Çalıştay'da belirlenen teorik kararların uygulamada verimli olmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: PICTES, Yabancı dil olarak Türkçe eğitimi, Türkçe kazanımları.

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kayseri/TÜRKİYE
Erciyes Journal of Education (EJE)
DOI: 10.32433/eje

Tür: Araştırma

Makale Geçmişi

Gönderim : 04.07.2018

Kabul : 25.11.2018

Yayınlanma : 27.11.2018

Önerilen Atıf

Sülükçü, Y. & Savaş, O. (2018). PICTES Türkçe dil yeterliklerine yönelik program ve ölçek geliştirme çalıştayı raporunun değerlendirilmesi. *Erciyes Journal of Education*, 2(2), 59-74. DOI: 10.32433/eje.440480

*Bu çalışma, I. Kaşgarlı Mahmud Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Sempozyumu'nda sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş hâlidir.

1. Dr. Öğr. Üyesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, yusufsulukcu@hotmail.com

2. Yüksek Lisans Öğrencisi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, orhansavasa@gmail.com

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

“Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education System (PICTES), a two-year-program financed by European Community to integrate Syrian students into Turkish education system and develop their proficiency in Turkish, was started by MEB (Ministry of National Education) on October 03, 2016. Within the context of the project, 390.000 Syrian students are currently receiving education in Turkish schools and temporary education centers.

After the project was launched, workshops were held to overcome the problems of the project by evaluating the data obtained during the project, the reports prepared by the teachers working for the project and findings written up by the inspectors assigned to supervise it.

Within this context, a workshop titled “The Program Regarding Proficiency of Syrian Students in Turkish and Scale Development Workshop” was held in Antalya between 13 and 17 December to measure and determine Syrian students’ proficiency in Turkish and a final report was prepared.

Purpose

In the Workshop of the Program for Proficiency in Turkish and Scale Development, first, three different study groups were formed for the purpose and scope of the workshop by considering the learners’ language levels and their age ranges. Turkish teachers who provided education to the students who would take the exam in each group, the experts of measurement and evaluation, the academicians who are experts in the field of teaching Turkish to foreigners conducted their studies in the moderation of the academicians. A final report was prepared as a result of the evaluations and ideas of the work groups.

This study aims to evaluate the aforementioned Workshop Report depending on the observations made during the workshop and the final report.

Method

This study was conducted utilizing a qualitative research design. The data were collected using Observation and Document Analysis. Before examining the Workshop Final Report, the information the researchers obtained from the Syrian students as a result of their observations in which they participated as a member of the workshop and who gave education as instructors within the context of PICTES Project was classified. The data were analyzed and evaluated using document analysis method.

Findings

Compatibility of the final report of the Workshop prepared by MEB, age groups stated in the report, language skills, achievements, language levels and distribution of language levels to age groups were examined in this study. The findings can be summarized as:

There were three age groups in the project: 6-10, 11-15 and 16-over. For each age group, only the achievements in reading and writing skills were determined at the levels of A1, A2, B1, B2, C1 according to Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) and Speaking and Listening skills were not included. Ideas on speaking and listening skills were discussed by

the workshop groups during the workshops, however, no information was provided for overcoming the students' deficiencies in these skills.

In addition, reading and listening skills are one of the most important issues in respect of achievements in a language and in the studies of determination of language level and proficiency. Therefore, it will be possible to determine by what means, that is by using what language skills, the learners will have become proficient in a language. This issue was discussed during the sessions of the workshop and difficulty in determining specific criteria for the subject was voiced. Considering that determining the criteria and application of the exams would be difficult for the process, testing speaking and listening skills for Turkish as a foreign language and studies to evaluate the students' achievements in these skills were not included in the report.

Examining the classification in the report, physical development of the learners was also taken into consideration. However, in practice, it was found that a 12-year-old learner who had a low level of language received education among the fourth-grade students in 6-10 age group. This leads to the fact that the theoretical situation determined by lengthy discussions in the Workshop is not compatible with the reality experienced in practice.

The learners were administered a multiple-choice test and a test containing open-ended questions on April 21, 2018 prepared in line with the Workshop Report to evaluate their Turkish level. On the other hand, the fact that item scores for each question were not specified in the multiple-choice exam and that the evaluation criteria were not determined for the questions in the open-ended test has led to subjective evaluations.

Discussion & Conclusion

The Workshop Report was found to have ignored two important language skills -listening and speaking. Not including these skills in the Workshop Report will probably result in continuation of Syrian students to have problems who are already having. It is argued that excluding listening and speaking skills from the project will affect the integration and performance of the students in other courses as well as in Turkish and will negatively influence their academic success.

Activities regarding the proficiency levels of the learners stated in the Workshop Report issued in January 2018, were carried out in the classrooms and their consequences were observed. It was found that the learners who made improvements in reading and writing were not successful in listening and speaking skills, which are the most basic language skills. This leads to the fact that the theoretical decisions taken in the Workshop were not effective in practice.

It is stated in the Report that Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) was discussed by reinterpreting and as a result, related competencies were determined. However, the points that were considered were not stated. In examining the achievements in the report, it is presumed that problems will arise in general success assessment because of not evaluating speaking and listening skills of the Syrian students who will have to continue their education life in Turkish.

The learners were administered a multiple-choice test and a test containing open-ended questions on April 21, 2018 prepared according to the criteria stated in the Workshop Report to evaluate their Turkish level. On the other hand, the fact that item scores for each question were not specified in the multiple-choice exam and that the evaluation criteria were not determined for the

questions in the open-ended test has led to subjective evaluations. Interpretation of punctuation mistakes in the test with open-ended questions should explicitly be stated and scoring criteria differing from teacher to teacher should be avoided.

As stated in the Workshop Report, achievements in speaking/listening skills within the PICTES Project should be developed and questions in these skills must absolutely be included in the exams testing language proficiency. Additionally, the objectives and learning outcomes determined should be prepared considering the courses that Syrian students will take in Turkish schools. Pedagogical factors should also be considered in the process of determining these learning outcomes.

GİRİŞ

Mültecilik, hiç istenmeyen ancak yoksulluk, kıtlık, açlık ve savaş gibi sebeplerle bütün dünyada görülmekte olan bir durumdur. Yakın coğrafyamızda, 2010 yılında Tunus'ta başlayıp literatüre "Arap Baharı" olarak geçen isyan dalgası (tarihiolaylar.com) Arap dünyasında hızla yayılmış, birkaç ülkeden sonra 2011'de Suriye'ye de sıçramıştır. Halkın taleplerini gösteri düzenleyerek iletme tarzında başlayan Suriye'deki protestolar, rejim güçleri tarafından şiddet kullanılarak bastırılmış ve çok sayıda insanın ölmesiyle sonuçlanmıştır. Yaklaşık 7 yıldır devam eden şiddet ve çatışma ortamından kaçan pek çok Suriye vatandaşı, Lübnan, Ürdün, Mısır gibi Türkiye'nin de aralarında bulunduğu komşu ülkelere sığınmış ve mülteci konumuna düşmüşlerdir. Türkiye, "açık kapı" politikasıyla Suriye ile arasındaki sınır kapısını açmış ve zor durumda kalan sığınmacıları sığınmacıları kabul etmek durumunda kalmıştır (Emin, 2016, s. 9).

Türkiye'nin sınır kapılarını açması ile birlikte 2010 yılından bu yana Suriyeli mülteci sayısında ciddi artışlar meydana gelmiştir. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından açıklanan bilgiye göre Kasım 2018 tarihi itibarıyla Türkiye'deki Suriyeli mülteci sayısı 3 milyon 594 bin 232 kişidir. Bu sayı biyometrik verilerle kayıt altına alınan mülteci sayısını göstermektedir. Bu mülteciler, cinsiyet açısından 1 milyon 950 bin 182 erkek, 1 milyon 644 bin 050 kadın şeklindedir (mülteciler.org, 2018). Aşağıdaki tabloda Suriyeli mülteciler hakkında daha ayrıntılı bilgi bulunmaktadır:

Tablo 1. Türkiye'deki Suriyeli sayısı - Kasım 2018

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.950.182	1.644.050	3.594.232
0-4	293.953	274.574	568.527
5-9	246.538	231.422	477.960
10-18	352.652	304.526	657.178
19-24	318.787	224.461	543.248
25-29	196.836	141.323	338.159
30-34	162.645	120.834	283.479
35-44	189.836	159.109	348.945
45-59	134.925	129.748	264.673

(mülteciler.org, 2018)

Bu kadar yüksek sayıdaki mülteci ve bu mültecilerin kalma zamanlarının uzamasından dolayı çeşitli ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçlardan biri de eğitim ihtiyacıdır. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere ülkemizde mülteci konumundaki nüfusun yaklaşık 1/3'ü eğitim çağındaki çocuk ve gençlerden meydana gelmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'ndan alınan verilere baktığımızda eğitim çağındaki Suriyeli mülteci sayısı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 2. Kademelere göre Suriyeli öğrencilerin sayısı

	Devlet Okulları	Geçici Eğitim Merkezleri	Toplam	Nüfus
Okul Öncesi (5 yaş)	20.738	5.023	25.761	82.866
1. Sınıf (6 yaş)	70.451	5.280	75.731	80.807
2. Sınıf (7 yaş)	25.640	81.766	107.406	76.586
3. Sınıf (8 yaş)	17.592	54.357	71.949	76.473
4. Sınıf (9 yaş)	13.504	40.048	53.552	70.561

5. Sınıf (10 yaş)	18.068	16.672	34.740	61.+557
6. Sınıf (11 yaş)	7.048	22.681	29.729	62.408
7. Sınıf (12 yaş)	5.200	17.869	23.069	55.518
8. Sınıf (13 yaş)	3.714	15.005	18.719	53.032
9. Sınıf (14 yaş)	6.829	7.630	14.459	55.688
10. Sınıf (15 yaş)	2.189	9.020	11.209	55.002
11. Sınıf (16 yaş)	1.530	6.206	7.736	52.082
12. Sınıf (17 yaş)	999	9.290	10.289	50.459
TOPLAM	193.502	290.847	484.349	833.039

(gurkanbilgisu.com, 2018)

Mülteci konumunda olan insanların öncelikli ihtiyaçlarından biri, buldukları ülkenin dilini öğrenme yönünde olmaktadır. Buldukları ülkenin dilinden farklı bir yerde ikamet etmek zorunda kalmak, temel ihtiyaçlarını karşılamak için buldukları ülkenin dilini öğrenme mecburiyeti bu ihtiyacı doğuran sebeplerin başında gelmektedir.

Ülkemize gelen mülteciler de Türkçe öğrenmek istemektedir. Ana dilleri Arapça olan bu mültecilere en kısa zamanda ve en etkili bir şekilde Türkçenin öğretilmesi büyük önem arz etmektedir. Ana dili Arapça olan öğrenciler ve Türkçenin öğretimi ile ilgili ülkemizde çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan bir kısmı, Arapça konuşan öğrencilerin yazılı anlatımları, yazılı anlatımlarındaki hataların analizi ve yazma kaygıları üzerinedir (Adalar Subaşı, 2010; Aytan ve Tunçel, 2015; Başoğlu ve Can, 2014; Bölükbaş, 2011; Çetinkaya, 2015, Çiçek ve Kaplan 2016; Maden, Dincel ve Maden, 2015). Bir kısmı da Arapça konuşan öğrencilerin ses bilgisi, konuşma ve telaffuz problemleri üzerine yapılmıştır (Dalak ve Mercan, 2017; Doğan, 2007; Şeref ve Yılmaz, 2015; Tunçel, 2015; Yılmaz ve Şeref, 2015). Bunların dışında, genel olarak Suriyeli çocukların eğitimi üzerine yapılmış çalışmalar da vardır (Özer, Koşuoğlu, Ateşok, 2016; Paksoy ve Dönmez, 2015).

Okul çağını geçmiş mültecilerin Türkçe öğrenme ihtiyaçları genellikle özel kurslar yoluyla karşılanmaktadır. Üniversitelerin TÖMER'leri de bu ihtiyacı karşılayan kurumlardandır. Suriyeli mülteci çocukların Türkçe öğrenebilmeleri ve diğer alanlardaki eğitim ihtiyacını karşılayabilmeleri için ise Millî Eğitim Bakanlığı iki farklı eğitim hizmeti sunmaktadır. Bunlardan birincisi Türk eğitim sistemine bağlı Türk öğretmenler tarafından eğitim verilen Türk okulları. İkincisi ise yine Türk eğitim sistemine bağlı ancak Arap soylu gönüllü eğitimcilerin ve geçici süreli Türkçe öğreticilerinin eğitim verdiği Geçici Eğitim Merkezleri'dir (GEM).

Bakanlığın süreçteki eğitim politikası, GEM'lerin kademe kademe kapatılıp mevcut öğrencilerin normal eğitim sistemine kaydırılmasını öngörmektedir. 19 Temmuz 2017 tarihli Bakanlık yazısında 2017-2018 öğretim yılında da önceki yıl olduğu gibi anaokulu, 1. ve 5. sınıflarda GEM'lere kayıt alınmaması, 8. sınıfı bitirip 9. sınıfa geçen öğrencilerin kayıtlarının devlet okullarına yapılması ve ilk kez 9. sınıfa başlayacak olanların ise dil seviyesine bağlı olarak devlet okulu ya da GEM'lere kaydının yapılması istenmiştir (MEB, 2017).

Böylesine büyük bir mülteci kitlesinin eğitiminin desteklenmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmış, Avrupa Birliği ile yapılan görüşmeler sonucunda, aşağıda açıklanacak olan proje üzerinde bir anlaşmaya varılmıştır.

Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PICTES)

Millî Eğitim Bakanlığı ile AB Türkiye Delegasyonu arasında “Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı (FRIT)” anlaşması çerçevesinde gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda *Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education System* (PICTES) adı verilen proje imzalanmıştır. Bu proje, Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine entegrasyonunda Millî Eğitim Bakanlığının faaliyetlerini desteklemeyi amaçlayan bir projedir. Proje faaliyetleri 03.10.2016 tarihinde başlamıştır. Proje 2 yıl ile sınırlıdır. Anlaşma ile AB’den 300.000.000 Euro tutarında bir hibe talep edilmiştir (pictes.meb.gov.tr, 2018).

Projeyle mülteci konumundaki 390.000 Suriyeli öğrencinin Türkçe dil becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Projenin yürütülmesini sağlamak amacıyla, Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği gibi çeşitli branşlardan mezun olan 6000 öğretici, geçici olarak görevlendirilmiştir. Proje kapsamında geçici eğitim merkezleri, çadır kentler ve devlet okulları bünyesinde A1 ve A2 seviyelerinde Türkçe eğitimi alan geçici koruma altındaki öğrencilere dil derslerini, vermektedir.

PICTES Projesinin amacı

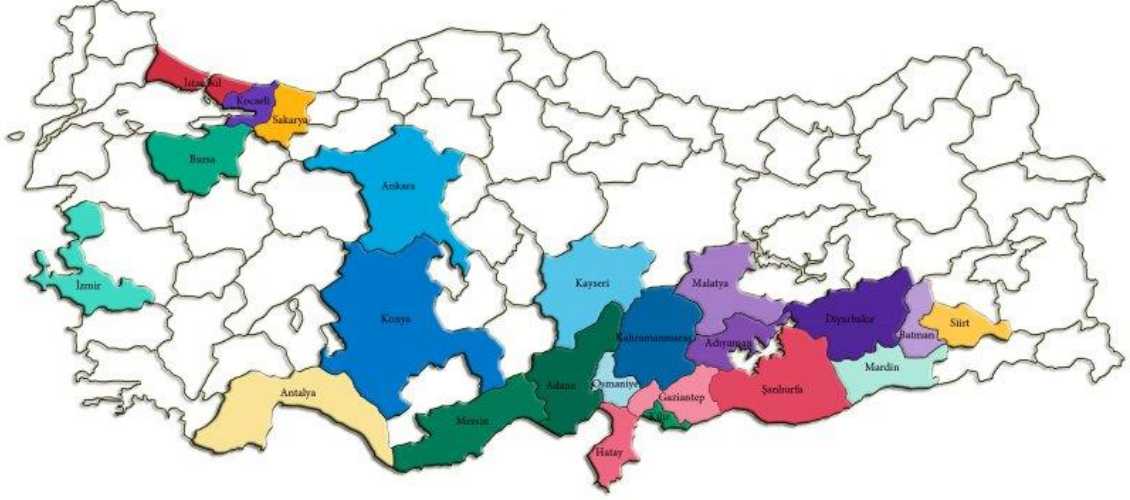
PICTES projesi ile ilgili olarak biri genel diğeri özel olmak üzere iki amaç belirlenmiştir:

Genel amaç: Türkiye’ye mülteci konumundaki Suriyeli vatandaşların Türkiye’de eğitim görmelerini sağlamak.

Özel amaç: mülteci konumundaki Suriyeli öğrencilerin Türk Eğitim sistemine dâhil edilmesi konusunda Millî Eğitim Bakanlığının gösterdiği çabaları desteklemek.

Projenin yürütüldüğü iller

PICTES projesi, Suriyeli mültecilerin sayısının çok olduğu 23 ilde uygulanmaktadır. Bu iller: Adana, Ankara, Antalya, Batman, Bursa, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kilis, Kocaeli, Konya, Malatya, Mardin, Mersin, Osmaniye, Sakarya, Siirt ve Şanlıurfa'dır.

Resim 1: PICTES Projesinin yürütüldüğü iller haritası (pictes.meb.gov.tr, 2018)

PICTES Proje faaliyetleri

“Türkçe Dil Eğitimi, Arapça Dil Eğitimi, Telafi Eğitimi, Destekleme Eğitimi, Taşıma Hizmeti, Kırtasiye, Ders Kitabı ve Giyim Yardımı, Farkındalık Faaliyetleri, Eğitim Materyali Satın Alınması, Türkçe Dil Sınav Sistemi, Rehberlik ve Danışmanlık Faaliyetleri, Okul ve GEM'lere Güvenlik ve Temizlik Personelinin Sağlanması, Eğitim Ekipmanlarının Sağlanması, Öğretmen Eğitimleri, İdari ve Diğer Personel eğitimleri, İzleme ve Değerlendirme (pictes.meb.gov.tr, 2018)”.

Kapsamdan da anlaşılacağı üzere Proje normal sistemden ayrı kendi başına bir sistem şeklinde planlanıp düzenlenmiştir.

PICTES çıktıları

Projenin faaliyetleri sonucunda şu çıktılara ulaşılması hedeflenmektedir: “Suriyeli Öğrencilerin eğitime erişiminin artırılması, Suriyeli Öğrencilere sunulan eğitimin kalitesinin artırılması ile eğitim kurumlarının ve personelinin operasyonel kapasitesinin iyileştirilmesi (pictes.meb.gov.tr, 2018)”.

Kurulan sistem sayesinde projeye kayıtlı öğrenciler YÖBİS ve e-okul gibi sistemlere kayıt olup dönem sonlarında karne alabilmektedir. Proje kapsamında öğrencilerin kırtasiye, giyecek ve servis gibi temel ihtiyaçları da temin edilmektedir.

Böylesine büyük bir organizasyonun süreçlerinin yerine getirilmesinde çeşitli zorluk ve sıkıntıların oluşacağı da beklenen bir gerçektir. Ayrıca sürecin nasıl yürütülmesi gerektiği konusunda da projenin paydaşları arasında bilgi alışverişi ve uygulama birliği sağlamak açısından çalıştaylar düzenlenmektedir.

Türkçe Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayı

Türkçe Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayı; Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü arasında

“PCTES Projesi”ne yönelik imzalanan protokol gereği uygulanacak olan “Türkçe Dil Yeterlik Sınavı”nın genel çerçevesinin belirlenmesi amacıyla 13-17 Aralık 2017 tarihinde Antalya’da gerçekleştirilmiştir.

Türkçe Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayı’nda, öncelikli olarak Çalıştay’ın amacı ve kapsamına yönelik olarak dil düzeyi ve yaş aralıkları dikkate alınarak üç farklı çalışma grubu oluşturulmuştur. Her bir gruptaki sınavın hedef kitlesine eğitim veren Türkçe öğreticileri, Ölçme ve Değerlendirme uzmanları, Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında uzman akademisyenler, akademisyenlerin moderatörlüğünde çalışmalarını yürütmüştür. Çalışma gruplarının değerlendirmeleri ve ortaya konan görüşler doğrultusunda bir sonuç raporu yayımlanmıştır (Çalıştay Raporu, 2017).

Bu çalışma, Çalıştay sırasında yapılan gözlemlerimiz ve sonuç raporundan yola çıkarak Çalıştay Raporu’nun saha uygulamalarına göre değerlendirilmesi amacını taşımaktadır.

Çalıştay’ın hem faaliyet sırasında ortaya çıkan sorunları hem de uygulamaya dönük olarak hazırlanan rapordaki eksikler üzerinde durmak, bundan sonraki süreçte gerçekleştirilmesi muhtemel çalıştaylarda aynı hatalara düşülmemesini sağlama açısından önemlidir. Ayrıca teorik olarak hazırlanan raporun uygulanma safhası sırasında ortaya çıkan problemlerin tespit edilmesi, program hakkında geri bildirim sağlanarak programdaki eksikliklerinin giderilmesi açısından da önemli olacaktır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, *nitel araştırma* deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında *doküman analizi* ve yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olarak ikiye ayrılan *doğal gözlem tekniğinden* faydalanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım, Şimşek, 2008, 187). Gözlem tekniği, ise “belli bir kimse, yer, olay, nesne, durum ve şarta ait bilgi toplamak için” belirli hedeflere yöneltilmiş bir bakış ve dinleyiş olarak tanımlanmaktadır (Özsoy, 1970; akt. Karasar, 2005). “Doğal gözlem, yapılanmamış ve yapılanmış olarak sınıflandırılmaktadır. Yapılandırılmamış doğal gözlemde, belirli bir zaman dilimindeki tüm davranışlar kaydedilir ve araştırmacının özellikle ilgisini çeken ya da kaydetmeyi planladığı davranışlar olmayabilir. Yapılandırılmış doğal gözlem, özel bir zaman ya da koşuldaki davranışların kaydedilmesidir.” (Hovardaoğlu, 2000: 41). Bu teknik ve yöntemin seçilmesinde; katılımcısı olunan bir toplantının, raporlara yansımayan kısımlarından ve basılı bir rapordan başka türlü bilgi edinilmesindeki zorluklar etkili olmuştur.

Veri Toplama Araçları ve Çalışma Grubu

Bu araştırmanın verileri; Çalıştay sırasındaki *yapılandırılmamış doğal gözlemlerden*, Çalıştay Raporu’ndan ve MEB PCTES Projesi kapsamında Konya ilindeki bir *Geçici Eğitim Merkezinde* (GEM) bulunan 30’u kız 30’u erkek 60 öğrenci üzerinden doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Öğrenci verilerinin elde edilmesinde, GEM’de derse giren geçici süreli lisans mezunu Türkçe öğreticinin, Türkçenin bütün becerileri göz önünde bulundurularak tuttuğu, yapılandırılmış gözlem notlarının yanı sıra, ürün dosyalarından yararlanılmıştır. Ürün dosyalarında, öğrencilerin Türkçe öğrenme etkinlikleri sırasında yaptıkları yazma çalışmalarını bulunmaktadır. Konya ilinin tercih edilmesinde, çok sayıda Suriyeli öğrencinin bulunması, PCTES projesi kapsamında uygulama yapılan okulların bulunması sebebiyle bilimsel

araştırmanın temellerinden olan ekonomiklik ilkesi belirleyici etken olmuştur. Uygulama okulundan elde edilen veriler, Çalıştay Raporu'na göre MEB tarafından hazırlanan ara sınav kâğıtlarından toplanmıştır. Verilerin, Çalıştay Raporu'nda belirlenen ve aşağıda çalışmanın "bulgular" bölümünde açıklanan kriterlere göre incelenmesi ve yorumlanması sonucunda, çalışmanın bulgularına ulaşılmıştır. Çalışmanın nitel özellik taşıması sebebiyle geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmamıştır.

BULGULAR

Aşağıda, Çalıştay'ın başlangıcından itibaren yapılan gözlemler, rapordan ve öğrencilerden elde edilen bilgi ve bulgulara sırasıyla yer verilecektir.

Çalıştay İçerikleri

Antalya'da Suriyeli Öğrencilerin dil yeterliliklerinin, düzeylerinin belirlenmesi ve ölçülmesi konusunda 13-17 Aralık 2017 tarihinde "Suriyeli öğrencilerin Türkçe Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştay" toplanmıştır. Çalıştay'da, "Diller için Avrupa Ortak Çerçeve Programı"nda (DİAOÇM/CEFR) tanımlanan dil yeterliliklerinin, hedef kitlenin bağlamı dikkate alınarak yeniden yorumlanması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda, konuların tartışılması ve yorumlanması amacıyla 6-10, 11-15 ve 16+ yaş aralıklarına göre üç farklı çalışma grubu oluşturulmuştur (Çalıştay Raporu, 2017).

Bu gruplar "Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni (DİAOÇM/CEFR)" kriterleri temelinde Suriyelilere yönelik yapılması planlanan dil sınavının temel dil yeterliklerini belirlemiştir. Çalışma grupları tarafından DİAOÇM/CEFR'de belirtilen yeterlikler ayrıntılandırılmış, belirlenen dil yeterlikleri, *okuma ve yazma* becerileri üzerine inşa edilmiştir. Bu çerçevede Türkçenin fonetik ve semantik özellikleri dikkate alınarak hedef kitlenin niceliği ve sınavın uygulanabilirliğinin zorluğu gerekçesiyle diğer iki temel dil becerisi olan *konuşma* ve *dinleme* becerileri sınav kapsamının dışında bırakılmasına karar verilmiştir. Ancak özellikle konuşma becerisine yönelik temel dil içerikleri sınavlar için dışarıda bırakılırken, dil yeterliklerinin belirlenmesinde konuşma becerileri de dikkate alınmıştır. Sınavlarda uyulması gereken esaslar konusunda odak becerilere yönelik olarak yaş aralıkları dikkate alınmış ve çoktan seçmeli soru, açık uçlu soru tipleri üzerine çalışılmıştır. Sadece okuma ve yazma becerilerini dikkate alarak geliştirilen sınav, belli bir düzeyde Türkçe eğitimi almış öğrencilere uygulanacak bir nitelik arz etmektedir.

Çalıştay çalışmalarında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında uzman akademisyenler tarafından katılımcılara hem uygulamaya hem de teoriye yönelik eğitim verilmiştir. Komisyonlar tarafından dil yeterlikleri belirlenirken mültecilerin yaşamakta olduğu fiziksel çevrenin özellikleri ve dil içeriklerinin gündelik hayatla ilişkisi dikkate alınmaya çalışılmıştır. Komisyon çalışmaları kapsamında Suriyelilere eğitim veren öğreticilerin sahadaki deneyimlerinden faydalanılarak, ölçme ve değerlendirme uzmanlarının da katılımıyla örnek sorular ve maddeler oluşturulmuştur. Ortaya çıkarılan örnek sorular, maddeler ve dil yeterlikleri, Çalıştay katılımcılarının tamamının tartışmasına açılmıştır. Daha sonra akademisyenlerin de katılımıyla, onların danışmanlığı altında atölye çalışmaları yer verilmiştir. İlgili başlıklar altında sınavın hazırlanmasında esas teşkil edecek dil yeterlikleri, soruların sınavda dikkate alınacak düzeylere göre dağılımı, soruların türü ve sınav süresiyle ilgili hususlar belirtilmiştir (Çalıştay Raporu, 2017).

Çalıştay'da belirlenen yaş grupları ve değerlendirilmesi

Proje kapsamında öğrenim gören geçişi koruma altındaki Suriyeli öğrenciler için yaş aralıklarına göre üç çalışma grubu oluşturulduğu yukarıda belirtilmişti. Bu gruplandırmanın doğru olup olmadığı tartışılması gereken bir konudur. Çünkü bu gruplandırma yapılırken, öğrencilerin gelişim psikolojisine uygun olarak, teorideki fiziksel ve zihinsel gelişim düzeyleri dikkate alınmıştır. Ancak öğrencinin yaş düzeyine göre planlanması gereken sınav gruplarında ise sınıflar dikkate alınmıştır.

Çalıştay'da, teoriye göre belirlenen sınav yeterlikleri ile öğrencilerin okullarda bulunduğu sınıf düzeyleri birbiriyle uyumlu değildir. Örneğin 12 yaşındaki bir öğrenci, bilgi düzeyinin düşüklüğü ve okula başlama zamanının geç olmasından dolayı 4. sınıfta öğrenim görmektedir. Bu öğrenci yaş grubu dikkate alınarak girmesi gereken 11-15 yaş grubuna değil sınıf seviyelerinin dikkate alınmasından dolayı 6-10 yaş grubunda sınava girecektir. Fakat yaş gruplarına bağlı olarak belirlenen dil seviye alanları ve kazanımlar gruplar arasında farklılık arz etmektedir. Bu da, öğrencinin ölçülmesi gereken özelliklerinde yaş değişkeninden kaynaklı sorun teşkil edecektir.

Çalıştay'da belirlenen dil beceri alanları ve değerlendirilmesi

Çalıştay'da belirlenen dil yeterlikleri iki temel dil becerisi (okuma ve yazma) üzerine inşa edilmiştir. Konuşma ve dinleme becerileri ise öğrencilerin niceliği ve sınavın uygulanabilirliği konusundaki sıkıntılar dikkate alınarak sınav kapsamının dışına çıkarılmıştır (Çalıştay Raporu, 2017). Raporda da belirtildiği üzere sınavın uygulanabilirliği dikkate alınarak dinleme ve konuşma beceri alanları göz ardı edilmiştir. Oysa "Dil Öğretiminde dört temel beceri olarak adlandırılan dinleme, okuma, konuşma ve yazma eğitimin ilk basamağından itibaren, birlikte ele alınmalıdır. Çünkü, iletişimin temeli olan dilin kullanımı sırasında bu dört temel beceriye her an ihtiyaç duyulmaktadır (Barın, 2004, 22)".

Türk okullarında dersler, genel olarak sunuş yoluyla anlatım tarzında işlenmektedir. Öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyonunu hedefleyen bir projede, konuşma ve dinleme becerilerinin sınav kapsamından çıkarılması sonucu konuşma ve dinleme becerilerinin ne durumda olduğunun ölçülüp değerlendirilememesi sebebiyle öğrencilerin, aktarıldıkları sınıflarda sorun yaşama ihtimali çok yüksek olacaktır. Öğrenciler üzerinde yapılan gözlemlerde, öğrencilerin en temel konuşma ifadelerini bile dile getirmekte zorlandığı görülmektedir. Bu da göçmen öğrencilerin dinleme becerisi eksikliği sebebiyle ciddi öğrenim problemi yaşayabileceği anlamına gelmektedir.

Bu açıdan Rapor'un, sınav becerileri konusunda eksik hazırlandığı söylenebilir. Raporda dinleme ve konuşma becerilerine yer verilerek öğrencilerin bu konuda da daha iyi yetiştirilmesinin gerekliliği vurgulanmış olabilirdi.

Çalıştay'da belirlenen dil seviyelerinin yaş gruplarına göre dağılımı ve değerlendirilmesi

Çalıştay sırasında yaş gruplarına göre dil seviyeleri şu şekilde belirlenmiştir. Bunlar;

6-10 yaş grubu için	: A1.1, A1.2, A2.1 ve A2.2.
11-15 yaş grubu için	: A1, A2 ve B1
16+ yaş grubu için	: A1, A2, B1, B2 ve C1'dir (Çalıştay Raporu, 2017).

Raporda, ilgili yaş grupları ile dil seviyeleri eşleştirilirken hangi kriterin esas alındığına dair bir bilgiye yer verilmemiştir, ancak yaş gruplarındaki bilişsel gelişim ve saha gözlemleri dikkate

alındığında yapılan eşleştirmenin, öğrencilerin dil gelişim özelliklerine uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Çalıştay'da belirlenen dil yeterlikleri ve değerlendirilmesi

Çalıştay'da, Suriyeli mülteci öğrencilere uygulanmak üzere hazırlanması planlanan dil sınavının temel dil yeterlikleri, DİAOÇM/CEFR'in genel ilkeleri dikkate alınarak ve ilkeler yeniden yorumlanarak tespit edilmiştir (Çalıştay Raporu, 2017). Ancak bu yorumlama yapılırken, yorumlamanın neye göre yapıldığı, hangi kriterlerin gözetildiğine dair bir bilgiye raporda yer verilmemiştir.

Yaş gruplarına uygun tespit edilen dil seviyeleri ve dil yeterlikleri kazanımları incelendiğinde mülteci öğrencilerin Türk okullarında istenilen eğitim başarısını yakalamasında kısmen yeterli olabileceği anlaşılmaktadır. Belirlenen yeterlikler gündelik iletişim amacı güden bir birey için yeterli olabilirken Türk dilinde akademik bir eğitim almaya devam edecek olan bireylerde sorun teşkil edebilir. Kazanımların bu şekilde belirlenmesine rağmen sınavların bu kazanımların tamamını ölçecek şekilde hazırlanmaması bir problem teşkil edecektir.

Ayrıca raporda söz konusu sınavın, belli bir düzeyde Türkçe eğitimi almış kişilere uygulanacağı dile getirilmiştir. Ancak 21 Nisan 2018 tarihinde yapılan sınava, dil eğitimini yeni almaya başlamış ve geçici eğitim merkezlerinde Arapça-Türkçe karışık dil eğitimi verilmesi sebebiyle Türkçe dil becerileri yeterince gelişmemiş olan öğrenciler de girmiştir. Bu da geçerli ve güvenilir bir ölçme ve değerlendirme yapmayı engellemiştir.

Çalıştay'da belirlenen sınav uygulamaları ve değerlendirilmesi

Tablo 3. Suriyeli öğrencilere yönelik yapılacak olan Türkçe yeterlik sınavı detayları

Yaş Grubu	Sınav Alanları	Sınav Düzeyi	Sınav Süresi	Soru Sayısı
6-10 yaş	Okuma (Çoktan seçmeli)	A1 - A2 (A1.1., A1.2., A2.1., A2.2.)	30 dk.	20 (A1: 10 + A2: 10)
	Yazma (Açık uçlu)	A1 - A2 (A1.1., A1.2., A2.1., A2.2.)	20 dk.	4 (A1: 2 + A2: 2)
11-15 yaş	Okuma (Çoktan seçmeli)	A1, A2, B1	45 dk.	30 (A1: 10 + A2: 10+ B1: 10)
	Yazma (Açık uçlu)	A1, A2, B1	30 dk.	4 (A1 + A2 + B1)
16+ yaş	Okuma (Çoktan seçmeli)	A1, A2, B1, B2, C1	60 dk.	40 (A1: 5 + A2: 5 + B1: 10 + B2: 10 + C1: 10)
	Yazma (Açık uçlu)	A1, A2, B1, B2, C1	40 dk.	3 (A1, A2, B1, B2, C1)

(Çalıştay Raporu, 2017)

Çalıştay'da temel becerileri ve yeterlikleri belirlenen ölçme ve değerlendirme sürecinin nasıl işleyeceğine yönelik olarak pilot uygulamaları takiben ve 21 Nisan 2018 tarihinde de gerçek sınav yapılmıştır.

Türkçe Yeterlik Sınavının detaylarını incelediğimizde okuma kısmında çoktan seçmeli soru tipinin kullanıldığı görülmektedir. Ölçme sürecinde katılımın yüksek olduğu sınavlarda objektif değerlendirme ve sonuçlandırma sürecinin hızlı gerçekleşmesi adına çoktan seçmeli test tekniğinin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Çoktan seçmeli sınavda kaç soru sorulacağı ve sınav süresi, sınıflarda uygulanan pilot denemelerden elde edilen verilere göre yapılmıştır.

Yazma becerisinin ölçülmesi için ise açık uçlu soru tekniği kullanılmıştır. Ancak okuma ve yazma becerilerinde maddelerin puanlandırılması yapılmamıştır. Öğrenci hangi sorudan ne kadar puan alacağını bilmemektedir.

Buna ek olarak yazma becerisinin ölçülmesinde kullanılan açık uçlu soru tekniğinde ölçme kriterlerinin belirlenmemiş olması da bir problem olarak görülmektedir. Açık uçlu sorulara verilen cevaplar incelendiğinde öğrencinin yaptığı yazım hatalarının hangi kritere göre ölçülüp nasıl değerlendirileceği açık değildir. Örneğin öğrenci kelimenin bir harfini yanlış yazdığına, kelimedeki metatez yaptığına veya ünlü uyumu hatası yaptığına kâğıdı okuyan öğreticinin nasıl puanlama yapacağı açıkça belirtilmemiştir. Bu da pilot uygulamada ve gerçek sınavda öğrencilerde bir endişe havasının yaratılmasına meydan vermiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkçenin Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayı raporunun incelenmesi sonucunda iki önemli beceri alanı olan dinleme ve konuşmayı göz ardı ettiği görülmüştür. Bu becerilerin sınavın uygulanabilirliği noktasında süreci zorlaştıracığı düşüncesi bilim kurulunu bu karara itmiştir. Ancak geçici eğitim merkezleri ve Türk okullarındaki konuşma ve dinleme becerisi ölçülmemiş Suriyeli öğrencilerin, proje sonunda devam edecekleri Türk okullarında iletişim problemi yaşayacakları ve akademik başarılarında yavaş bir ilerleme olacağı meydana çıkmaktadır.

Konya ilindeki GEM’de, 2018 yılı Ocak ayında tebliğ edilen Çalıştay raporunda bulunan yeterliklere göre etkinlikler iki ayrı sınıf ortamında 60 öğrenci üzerinde uygulanmış ve sonuçları gözlemlenmiştir. Sınıfta yapılan gözlemler ve öğrencilerin ortaya koydukları dil becerilerinin, becerilerle ilgili temel kriterlere göre okuma ve yazma beceri alanlarında ilerleme kaydeden bireyin, en temel beceri alanları olan dinleme ve konuşma becerilerinde geride kaldığı ve iletişim kuramadığı gözlenmiştir. Gözlemlerimizde Çalıştay’da belirlenen kriterlerin de hatalı olduğu tespit edilmiştir. Bu da Çalıştay’da alınan teorik kararların uygulamada yetersiz kaldığı, verimli olmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Dinleme ve konuşma becerilerinin eksik bırakılmasının Türkçe dersi dışında diğer derslerde de öğrencilerin uyumu ve akademik başarısına etki edeceği düşünülmektedir.

Çalıştay Raporu’nda belirlenen kriterlere göre hazırlanan ve 21 Nisan 2018 tarihinde uygulanan sınavda öğrencilere, çoktan seçmeli testle birlikte açık uçlu sorular da yöneltilmiştir. Çoktan seçmeli testlerde sorunun puan değerinin belirlenmemesi, açık uçlu sorularda ise değerlendirme kriterlerinin belirlenmemesi sebebiyle öznel değerlendirmeler ortaya çıkmıştır. Açık uçlu sorularda yapılan imla hatalarının nasıl yorumlanacağı açık bir şekilde belirtilmeli, böylece öğreticiden öğreticiye değişen farklı puanlamanın önüne geçilmelidir.

Çalıştay raporunda belirtildiği gibi PICTES Projesi kapsamında konuşma ve dinleme becerilerine yönelik kazanımlar da geliştirilmeli, dil becerilerini ölçmeye yönelik yapılacak olan sınavlarda da dinleme ve konuşma becerileri kesinlikle yer almalıdır. Ayrıca belirlenen kazanımlar Suriyeli öğrencilerin Türk okullarında alacakları dersler dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Bu kazanımlar belirlenirken pedagojik unsurlar göz ardı edilmemelidir.

Çalıştay raporunda belirlenen yaş grupları ve dil seviye dağılımını incelediğimizde, öğrencilerin bilişsel gelişimlerinin dikkate alındığı anlaşılmaktadır. 6-10 yaş grubunda temel Türkçenin alt dallara ayrılarak detaylandırılması ve yeterliklerin ona göre belirlenmesinin, sınıf ortamındaki gözlemde uygun olduğu görülmüştür.

Raporda belirlenen dil yeterliklerini incelediğimizde, ortak çerçeve metninin yeniden yorumlanarak ele alındığını ve bunun sonucunda ilgili yeterliklerin tespit edildiği belirtilmektedir. Ancak metin yorumlanırken dikkate alınan unsurlar belirtilmemiştir. Yeterlikler incelendiğinde eğitim hayatına Türkçe ile devam edecek olan Suriyeli öğrenciler için yeterli olmadığı, günlük hayattaki iletişimde yardımcı olabileceği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin alacakları akademik eğitimlerde bu yeterlikleri ölçen bir sınav sonucuna göre başarılı olmaları, Türk okullarında başarılı olabileceklerini gösterememektedir. Bu noktada belirlenen yeterliklerin, arzu edilen amaca ulaşmada yetersiz olduğu görülmüştür.

Belirlenen sınav detayları incelendiğinde ölçme kuralının olmaması ve yazma becerisinin ölçülmesinde kullanılacak olan açık uçlu soru tekniği göze çarpmaktadır. Beceri alanlarında ölçülmesinde kullanılan maddelerin kaç puan olduğuna dair bir bilgiye rastlanmamıştır. Yazma becerisindeki açık uçlu sorulara verilen yanıtların sübjektif tarzda olması ve yazım kurallarının sınavın değerlendirmesinde etkisinin olup olmayacağına dair bir bilgi verilmemiştir.

Çalıştay raporunda belirtildiği gibi dil becerilerini ölçmeye yönelik yapılacak olan sınavlarda dinleme ve konuşma becerileri kesinlikle yer almalıdır. Ayrıca belirlenen kazanımlar Suriyeli öğrencilerin Türk okullarında alacakları dersler dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Bu kazanımlar belirlenirken pedagojik unsurlar göz ardı edilmemelidir. Yazma becerisinin ölçümünde ölçme kuralları belirlenmeli, değerlendirmenin neye göre yapılacağı açıklanmalıdır.

Sınavın uygulanabilirliği açısından göz ardı edilen dinleme ve konuşma becerileri mikro düzeyde sınavda görevli öğreticiler vasıtasıyla güvenilirliği ve geçerliliği kanıtlanmış konuşma ölçeği ve öğreticilerinin seslendireceği dinleme metni kullanılarak uygulanabilir. Bu da ölçme ve değerlendirmede farklı değerlendirmeler yapılmasına sebep olmuştur. Literatür taramasında buna benzer bir çalışma bulunmadığı için doğrudan bir tartışma yapılamamıştır.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Adalar-Subaşı, D. (2010). TÖMER'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kompozisyonlarında hata analizi. *Dil Dergisi*, 148, 7-16.
- Barın, E. (2004). *Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler*. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enst. Yay. 1, 19-30.
- Başoğlu, D. A. & Can, F. S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Balkanlı öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları hatalar üzerine tespitler. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi* 10, 100-119.

- Bölükbaş, F. (2011). Arap öğrencilerin Türkçe yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 6(3), 1357-1367.
- Çetinkaya, G. (2015). Yanlış çözümlenmesi: yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki öğrencilerin yazılı metinlerine ilişkin görünüm. *International Journal of Languages' Education and Teaching Volume* 3(1), 164-178.
- Çiçek, M. & Kaplan, T. (2016). Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin yazılı anlatımlarının hata analizi bağlamında değerlendirilmesi. *RESS Route Educational and Social Science Journal* 3(5), 96-116.
- Dalak H. D. & Mercan Ö. (2017). Suudi öğrenenlerin Arapçada olmayıp Türkçede olan ünsüz seslerde yaptığı telaffuz hatalarının analizi. *Kafkas Üniversitesi Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 10-18.
- Doğan, C. (2007). Arap öğrencilere Türkçe sesbilgisi öğretimi. *Marife*, 2 (güz), s. 233-249.
- Dönmez M. İ. & Paksoy, S. (2015). Türkiye'de öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin Türkçe öğrenmede karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma: Kilis 7 Aralık Üniversitesi örneği. *International Journal of Languages' Education and Teaching UDES 2015*, 1907-1919.
- Emin, M. N. (2016). Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi: Temel eğitim politikaları. *SETA Analiz* 153, 1-28.
- gurkanbilgisu.com (2018). <http://www.gurkanbilgisu.com/2018/04/turkce-dergi-aylik-online-dergi-projem.html,2018>.
- Hovardaoglu, S. (2000). *Davranış bilimleri için araştırma teknikleri*. Ankara: VE-GA Yayınları.
- Karasar N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Maden, S., Dincel, Ö. & Maden, A. (2015). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma kaygıları. *TEKE Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 4(2), 748-769.
- MEB. (2017). Türkçe Dil Yeterlilerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayı Raporu, http://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_01/18120616_18_01_2018.pdf adresinden erişim tarihi 30.04.2018.
- MEB. (2017). Yabancı uyruklu öğrenciler. <http://www.memurlar.net/haber/685225/meb-den-yabanciuyraklu-ogrencilerin-okula-kayit-yazisi.html> adresinden erişim tarihi 01.04.2018.
- MEB. (2018). Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi (PİCTES) Projesi. https://pictes.meb.gov.tr/izleme_adresinden_30.4.2018 adresinden erişim tarihi 30.04.2018.
- Mülteciler.org (2018). Türkiye'deki Suriyeli Sayısı Mayıs 2018. <https://mülteciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/> erişim tarihi 20.11.2018.
- Özer, Y. Y., Komşuoğlu, A. & Ateşok, Z. Ö. (2016). Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi: sorunlar ve çözüm önerileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 37, s. 34-42.
- pictes.meb.gov.tr (2018). <http://pictes.meb.gov.tr/www/projemiz/icerik/36>
- tarihiolaylar.com (2018). Arap Baharı. <http://www.tarihiolaylar.com/tarihi-olaylar/arap-bahari-1304> erişim tarihi 03.07.2018
- Tunçel, H. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe konuşma kaygısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi* 2, 107-135.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 6. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz İ. & Şeref İ. (2015). Arap Öğrencilerin Türkçe Okuma Sesletim Becerilerinin Geliştirilmesinde Şiirden Yararlanma. *TEKE Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 4(3), 1213-1228.